

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЕКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ФОРМУВАННІ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПТНЗ

Система професійної освіти і навчання (ПОН) в Україні в даний час знаходиться на перетині використання традиційних технологій та інтерактивних методів навчання [2,3]. Освіта в ПТНЗ повинна бути спрямована на здобуття екологічних знань, навичок молодих людей про екологічні наслідки поведінки, культури, сприяти формуванню позитивного ставлення до здоров'я [4-7]. Для рішення цієї проблеми потрібний новий рівень вдосконалення навчального процесу шляхом пошуку і впровадження нових методів навчання не тільки спеціальних дисциплін, а й реалізація програм ПОН в екологічній безпеці і здоров'язберігаючій діяльності, про що свідчать роботи Д. Бойчук, О.Герасимчук, О.Гуренкової, Н.Величко, І. Павленко, Д.Кавторадзе, В. Капустіна, Л. Лук'янової [4].

С.В. Шмалей головною метою й результатом сучасної екологічної освіти і виховання [10] називає формування екологічної компетентності учнів, яку дослідниця трактує як інтегральний особистісний розвиток школяра, що об'єднує нормативний, когнітивний, емоційно-мотиваційний та практичний компоненти й забезпечує здатність виокремлювати, розуміти, оцінювати сучасні екологічні процеси, спрямовані на забезпечення екологічної рівноваги та раціонального природокористування. Для цього необхідно проводити екологізацію навчально-виховного процесу всіма блоками навчальних планів, вводити нові нормативні і спеціалізовані екологічні курси, створювати профільні еколого-природничі освітні інституції різного рівня, поглиблене вивчення ряду предметів. Саме такий підхід, на думку науковців, сприятиме перетворенню декларативної екологічної свідомості на таку, що відповідатиме конкретному ставленню до навколишнього природного середовища, оскільки вплив моральних закликів, епізодичних інформацій є здебільшого тимчасовим. Навчання та виховання мають відповідати поставленим завданням збереження навколишнього середовища, зміцнення і профілактики здоров'я. На превеликий жаль, навчально-виховний процес у ПТНЗ спрямований здебільшого на формування інтелекту як такого, що становить визначену суму знань. Це не сприяє саморозвитку особистості, особистісному становленню індивіда. Навчально-виховний процес здійснюється без конкретного адресата, не враховуються зміни, що відбуваються у розвитку майбутнього кваліфікованого робітника.

Перевірені практикою технології західної методичної науки використовуються викладачами, переробляються і оформляються у вигляді нових технологій. Так, все більше вчителів у ПТНЗ України цікавляться і використовують проектну діяльність учнів[1]. Активне включення учнів у зміст тих або інших проектів дає можливість засвоїти нові способи людської діяльності в соціокультурному середовищі. Викладач при плануванні на навчальний рік має виділити провідну тему чи декілька тем, які будуть винесені на проектування. Далі необхідно сформулювати відповідну кількість як індивідуальних, так і групових тем, робота над якими потребує засвоєння учнями необхідних знань і формування необхідного досвіду. Але вчителю слід мати на увазі, що проект учня може перетворитися в реферат, а реферат просто "витягується" із Інтернету.

Чіткість організації проектування визначається конкретністю постановки мети, визначенням запланованих результатів, виясненням вихідних даних. Дуже ефективним є використання невеликих методичних рекомендацій чи інструкцій, де вказується необхідна і допоміжна література для самоосвіти, вимоги вчителя до якості проекту, форми і методи

кількісної оцінки результатів, алгоритми проектування. Проектна діяльність передбачає роботу в колективі. Великий інформаційний і технологічний обсяг багатьох проектів примушує учнів об'єднуватися у групи. Така ситуація сприяє становленню, формує соціалізовану особистість, працюючи у команді учні вчаться взаємодіяти один з одним, вирішувати можливі конфлікти, набувати навичок етичного міжособистісного спілкування, брати відповідальність за вибір рішення, аналізувати результати діяльності. Певні труднощі для учнів пов'язані з аналітичною частиною проекту. Вони не вміють розставити логічні та емоційні акценти, оцінити явища в цілому. Не завжди легко для них оцінити форму презентації матеріалу. Вчителю необхідно скласти графік індивідуальних консультацій, коли учні подають у чорновому варіанті підсумки чергового етапу роботи над проектом, і коригувати у випадку необхідності. Це сприяє формуванню вільної творчої особистості.

Сьогодні метод проектів вважається одним із перспективних видів навчання, тому що він створює умови для творчої самореалізації учнів, підвищує мотивацію для отримання знань, сприяє розвитку їхніх інтелектуальних здібностей. Учні набувають досвіду вирішення реальних проблем з огляду на майбутнє самостійне життя, які проектують у навчанні. Практика свідчить, що в тих навчальних закладах, де використовують метод проектів, більшість учителів приймають його. Результати їх анкетування показують, що 70 % учителів застосовують метод проектів на практиці [8,9].

Таким чином, навчальний проект з точки зору учня – це можливість робити щось цікаве самостійно, у групі або самому, максимально використовуючи свої можливості; це діяльність, що дозволяє проявити себе, спробувати свої сили, докласти свої знання, принести користь і показати публічно досягнутий результат; це діяльність, спрямована на вирішення цікавої проблеми, сформульованої самими учнями у вигляді мети і завдання, коли результат цієї діяльності – знайдений спосіб розв'язання проблеми – носить практичний характер, має важливе прикладне значення і, що дуже важливо, цікавий і значущий для самих відкривачів. Навчальний проект з точки зору вчителя – це дидактичний засіб, що дозволяє навчати проектування, тобто цілеспрямованої діяльності по знаходженню способу розв'язання проблеми шляхом вирішення завдань, що впливають з цієї проблеми при розгляді її в певній ситуації. Отже, це і завдання для учнів, сформульоване у вигляді проблеми, і їх цілеспрямована діяльність, і форма організації взаємодії учнів з учителем та учнів між собою, і результат діяльності як знайдений ними спосіб вирішення проблеми проекту.

На сучасному етапі розвитку профтехосвіти проектна технологія навчання набуває все більшого розповсюдження у процесі формування екологічної компетентності майбутнього кваліфікованого робітника. Для педагогів-практиків та науковців проектне навчання має велику цінність як засіб відірватися від „знаннєвої” освіти та перейти до прагматичного, діяльнісного, особистісно зорієнтованого підходу в навчанні і вихованні. Необхідність пошуку методів формування екологічної компетентності випускників професійно-технічних навчальних закладів є невідкладним завданням для профтехосвітан.

Список використаних джерел

1. Буджак Т. Метод проектів як засіб формування інтелектуальних здібностей учнів //Хімія. Біологія. – 2000. - №10. – С.10.
2. Гаврилюк О. О. Спрямування освітніх інноваційних процесів на модернізацію професійного навчання// Педагог професійної школи [Текст]: Методичний посібник (за матеріалами Всеукраїнського на Спрямування освітніх інноваційних процесів на модернізацію професійного навчання уково-методичного семінару «Інноваційні методики у професійній підготовці кваліфікованих робітників (21 вересня 2009 р.)» /За заг. ред. Т.М.Герлянд. – К.: ІПТО НАПН України, 2009. - Вип. 1. – С.21-31.
3. Долгоруков А. Метод case-study как современная технология профессионально-ориентированного обучения / Долгоруков Александр Михайлович. – [Электронный

ресурс]. – Режим доступа : [http://www.vshu.ru/lections.php?tab_id=3&a=info&id=2600 / evolkov.net/learn/.../case.study.html](http://www.vshu.ru/lections.php?tab_id=3&a=info&id=2600/evolkov.net/learn/.../case.study.html)

4. Лук'янова Л.Б. Теорія і практика екологічної освіти у професійно-технічних навчальних закладах : дис. ... доктора пед. Наук : 13.00.04 / Лук'янова Лариса Борисівна. – К., 2006. – 465 с.
5. Лях Т. Л. Використання інтерактивних методів у програмах з формування здорового способу життя / Т. Л. Лях, Т. В. Журавель // Основи громадського здоров'я: теорія і практика : навч.-метод. посіб. / [Т. П. Авельцева, Т. П. Басюк, О. В. Безпалько] ; за заг. ред. О. В. Безпалько. – Ужгород : ВАТ «Патент», 2008. – С. 152–216.
6. Мамедов Н.М., Суравегина И.Т. Технология определения уровня подготовки учащихся по экологии (поиски оснований) // Экологическое образование: концепции и технологии : Сб.науч.тр. – Волгоград:Перемена, 1996.- С.127-138.
7. Оржиховська В.М. Здоровий спосіб життя : навч.-метод.посіб. / В.М. Оржиховська, О.О. Єжова. – Суми : Видавництво СумДПУ ім.А.С.Макаренка, 2010.- 188 с.
8. Сисоєва С.О. Особистісно-орієнтовані педагогічні технології: метод проектів //Неперервна професійна освіта: теорія і методика: Наук. – метод. журнал. – К., 2002. – Вип.1 (5). – 230с.
9. Чобітько М. Педагогічне проектування в процесі особистісно орієнтованої професійної підготовки //Освіта і управління. – 2004. – Т.7. – №2. – С.121-126.
10. Шмалей С.В. Система екологічної освіти в загальноосвітній школі в процесі вивчення предметів природничо-наукового циклу : Монографія/ Херсонський держ.ун-т.-Херсон:2004. – 369с.